

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 8ης Μαΐου 2008*

Στην υπόθεση C-14/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει των άρθρων 68 ΕΚ και 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Γερμανία) με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Ιανουαρίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR

κατά

Industrie- und Handelskammer Berlin,

παρισταμένου του:

Nicholas Grimshaw & Partners Ltd,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Rosas (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, U. Löhmus, J. Klučka, P. Lindh, και Α. Arabadjiev, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Οκτωβρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR, εκπροσωπούμενο από τον N. Tretter, Rechtsanwalt,
- το Industrie- und Handelskammer Berlin, εκπροσωπούμενο από τον H. Raeschke-Kessler, Rechtsanwalt,
- το Nicholas Grimshaw & Partners Ltd, εκπροσωπούμενο από τους P.-A. Brand και U. Karpenstein, Rechtsanwälte,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Boček,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues και την A.-L. During,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τη W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Čorba,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον W. Bogensberger και, στη συνέχεια, από τις A.-M. Rouchaud-Joët και S. Grünheid,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 160, σ. 37).
- ² Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Industrie- und Handelskammer Berlin (στο εξής: IHK Berlin) και του αρχιτεκτονικού γραφείου Nicholas Grimshaw & Partners Ltd (στο εξής: γραφείο Grimshaw), εταιρίας αγγλικού δικαίου, σχετικά με αγωγή αποζημιώσεως λόγω εσφαλμένου σχεδιασμού κτιρίου, η δε εναγομένη εταιρία προσεπικάλεσε στη δίκη το Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR (στο εξής: γραφείο Weiss) που εδρεύει στο Άαχεν.

Το νομικό πλαίσιο

Κοινοτικό και διεθνές δίκαιο

3 Η όγδοη και η δέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1348/2000 έχουν ως εξής:

«8) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του κανονισμού, η δυνατότητα άρνησης της επίδοσης ή της κοινοποίησης πράξεων πρέπει να περιορίζεται σε εξαιρετικές καταστάσεις.

[...]

10) Προκειμένου να προστατευθούν τα συμφέροντα του παραλήπτη, η επίδοση ή η κοινοποίηση θα πρέπει να πραγματοποιείται στην επίσημη γλώσσα ή γλώσσες του τόπου όπου θα γίνει επίδοση ή κοινοποίηση ή σε άλλη γλώσσα του κράτους μέλους προέλευσης την οποία ο παραλήπτης κατανοεί.»

4 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Οι δικαστικές πράξεις διαβιβάζονται απευθείας και το ταχύτερο δυνατό μεταξύ των υπηρεσιών που ορίζονται βάσει του άρθρου 2.»

- 5 Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μετάφραση των πράξεων», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η υπηρεσία διαβίβασης στην οποία κατατίθεται η προς διαβίβαση πράξη επισημαίνει στον αιτούντα ότι ο παραλήπτης μπορεί να αρνηθεί να παραλάβει την πράξη εφόσον δεν έχει συνταχθεί σε μία από τις γλώσσες που ορίζει το άρθρο 8.

2. Ο αιτών επιβαρύνεται με τυχόν έξοδα μετάφρασης πριν από τη διαβίβαση της πράξης, υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης απόφασης δικαστηρίου ή αρμόδιας αρχής, η οποία καταλογίζει τη δαπάνη σε άλλο πρόσωπο.»

- 6 Το άρθρο 8 του κανονισμού 1348/2000, το οποίο φέρει τον τίτλο «Άρνηση παραλαβής της πράξης», προβλέπει τα εξής:

«1. Η υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει τον παραλήπτη ότι μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή, εφόσον η πράξη που επιδίδεται ή κοινοποιείται δεν έχει συνταχθεί σε μια από τις ακόλουθες γλώσσες:

α) στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, εάν αυτό το κράτος έχει περισσότερες επίσημες γλώσσες, στην επίσημη ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση ή η κοινοποίηση,

ή

β) σε γλώσσα του κράτους μέλους [προέλευσης] την οποία ο παραλήπτης κατανοεί.

2. Εάν η υπηρεσία παραλαβής πληροφορηθεί ότι ο παραλήπτης αρνείται να παραλάβει την πράξη σύμφωνα με την παράγραφο 1, ενημερώνει αμέσως την υπηρεσία διαβίβασης, μέσω της έντυπης βεβαίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 10, και επιστρέφει την αίτηση και τις πράξεις των οποίων ζητείται η μετάφραση.»

7 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Όταν πρέπει να διαβιβασθεί εισαγωγικό δίκης έγγραφο ή άλλη ισοδύναμη πράξη σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την επίδοση ή την κοινοποίηση βάσει του παρόντος κανονισμού και ο εναγόμενος ερημοδικήσει, ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση απόφασης μέχρις ότου διαπιστωθεί:

- α) ότι η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε με τον τρόπο που ορίζει το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, όσον αφορά την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων στα πλαίσια διαδικασιών εντός του κράτους αυτού κατά προσώπων ευρισκομένων στην επικράτειά του, ή
- β) ότι η πράξη επεδόθη πράγματι στον εναγόμενο ή στην κατοικία του με άλλο τρόπο, προβλεπόμενο από τον παρόντα κανονισμό,

καθώς και ότι, και στη μία περίπτωση και στην άλλη, η επίδοση, η κοινοποίηση ή η παράδοση έγιναν εγκαίρως, ώστε ο εναγόμενος να είναι σε θέση να αμυνθεί.»

- 8 Οι υπόλοιπες παράγραφοι του άρθρου 19 του κανονισμού 1348/2000 πραγματεύονται ειδικές περιπτώσεις σχετικές με την ερημοδικία του εναγομένου.
- 9 Το άρθρο 26 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), έχει ως εξής:

«1. Όταν πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους και δεν παρίσταται, το δικαστήριο διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, αν η δικαιοδοσία του δεν στηρίζεται στους όρους του παρόντος κανονισμού.

2. Ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος αυτός ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για το σκοπό αυτό.

3. Το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 [...] εφαρμόζεται αντί των διατάξεων της παραγράφου 2, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί από το ένα κράτος μέλος στο άλλο δυνάμει του ανά χείρας κανονισμού.

4. Εφόσον δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000, εφαρμόζεται το άρθρο 15 της Σύμβασης της Χάγης [του] 1965 σχετικά με την επίδοση και την κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί στην αλλοδαπή κατ' εφαρμογή της συμβάσεως αυτής.»

- 10 Εξάλλου, το άρθρο 34, σημείο 2, του κανονισμού 44/2001 προβλέπει ότι απόφαση που εκδίδεται σε ένα κράτος μέλος δεν αναγνωρίζεται σε άλλο κράτος μέλος «αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερμηδοκίησαντα εναγόμενο εγκαίρως και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί, εκτός εάν ο εναγόμενος παρέλειψε να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως ενώ μπορούσε να το πράξει».
- 11 Παρόμοιες διατάξεις προβλέπει και η Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 20), με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1), με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1), καθώς και με τη Σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας (ΕΕ 1997, C 15, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών).
- 12 Το άρθρο 20 της Συμβάσεως αυτής είναι σχετικό με την ερμηδοκία.
- 13 Το άρθρο 27, σημείο 2, της εν λόγω Συμβάσεως προβλέπει τα ακόλουθα:

«Απόφαση δεν αναγνωρίζεται:

[...]

2. αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί στον ερημοδικήσαντα εναγόμενο κανονικά και έγκαιρα ώστε να μπορεί να αμυνθεί,

[...]»

- ¹⁴ Το άρθρο 5 της Συμβάσεως της Χάγης, της 15ης Νοεμβρίου 1965, για την επίδοση και κοινοποίηση στην αλλοδαπή δικαστικών και εξωδίκων εγγράφων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1965), προβλέπει τα εξής:

«Η κεντρική αρχή του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση προβαίνει ή προκαλεί την επίδοση ή την κοινοποίηση του εγγράφου:

- α) είτε σύμφωνα με τους οριζόμενους από τη νομοθεσία του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση τύπους για την επίδοση ή κοινοποίηση των εγγράφων που συντάσσονται στη χώρα αυτή και που προορίζονται για άτομα που βρίσκονται στο έδαφός της,
- β) είτε σύμφωνα με τον ειδικό τύπο που ζητεί ο αιτών, με την προϋπόθεση να μην είναι ασυμβίβαστος με τη νομοθεσία του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση.

[...]

Εάν το έγγραφο πρέπει να επιδοθεί ή κοινοποιηθεί σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο, η κεντρική αρχή μπορεί να ζητήσει τη σύνταξη ή τη μετάφραση του εγγράφου σε μια από τις επίσημες γλώσσες της χώρας της. [...]

15 Το άρθρο 15, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Εάν ένα εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή ανάλογο έγγραφο χρειαστεί να διαβιβαστεί για τον σκοπό επίδοσης ή κοινοποίησης στο εξωτερικό σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης αυτής και αν ο εναγόμενος δεν παραστεί, ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση αποφάσεως εφ' όσον χρόνο δεν διαπιστώνεται:

α) είτε ότι το έγγραφο επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με τον τύπο τον προδιαγραφόμενο από τη νομοθεσία του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση για την επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων που συντάχθηκαν σ' αυτό το κράτος και που προορίζονται για άτομα που βρίσκονται στο έδαφός του,

β) είτε ότι το έγγραφο επιδόθηκε πράγματι στον εναγόμενο ή στην κατοικία του σύμφωνα με άλλη διαδικασία που προβλέπεται στη Σύμβαση αυτή,

και ότι σε κάθε μία από αυτές τις περιπτώσεις είτε η επίδοση είτε η κοινοποίηση ή η παράδοση έγιναν έγκαιρα ώστε να μπορέσει ο εναγόμενος να υπερασπιστεί τον εαυτό του.»

16 Το άρθρο 20, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', της Συμβάσεως της Χάγης του 1965 ορίζει ότι η Σύμβαση δεν απαγορεύει στα συμβαλλόμενα κράτη να θεσπίζουν παρεκκλίσεις, ιδίως, από το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, όσον αφορά τη χρήση των γλωσσών.

Εθνικό δίκαιο

17 Ο ορισμός του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου δίνεται στο άρθρο 253 του γερμανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας (Zivilprozessordnung). Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«1) Η αγωγή ασκείται με την επίδοση δικογράφου (δικόγραφο της αγωγής).

2) Το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιλαμβάνει:

1. προσδιορισμό των διαδίκων και του δικαστηρίου

2. ακριβή περιγραφή του αντικειμένου και της αιτίας γενέσεως του προβαλλομένου δικαιώματος, καθώς και συγκεκριμένα αιτήματα.

3) Το δικόγραφο της αγωγής πρέπει, επίσης, να αναφέρει την αξία του αντικειμένου της διαφοράς, όταν από αυτή εξαρτάται ο προσδιορισμός του αρμόδιου δικαστηρίου, εκτός αν το αντικείμενο της διαφοράς συνίσταται σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, και να διευκρινίζει αν υφίστανται λόγοι που εμποδίζουν την εκδίκαση της υποθέσεως από μονομελές δικαστήριο.

4) Εξάλλου, οι γενικές διατάξεις περί εισαγωγικών δικογράφων έχουν εφαρμογή και στο δικόγραφο της αγωγής.»

18 Το άρθρο 131 του κώδικα πολιτικής δικονομίας φέρει τον τίτλο «Συνημμένα έγγραφα». Το άρθρο αυτό έχει ως εξής:

«1) Τα έγγραφα που έχει στην κατοχή του ο διάδικος και στα οποία παραπέμπει το εισαγωγικό δικόγραφο πρέπει να προσαρτώνται στο δικόγραφο αυτό, σε πρωτότυπο ή αντίγραφο.

2) Αν η παραπομπή αφορά αποκλειστικώς μεμονωμένα χωρία ενός εγγράφου, αρκεί να επισυνάπτεται απόσπασμα το οποίο να περιέχει το εισαγωγικό χωρίο του εγγράφου, το σχετικό με την υπόθεση χωρίο, την τελευταία παράγραφο, την ημερομηνία και την υπογραφή.

3) Αν ο αντίδικος έχει ήδη γνώση των εγγράφων αυτών ή αν τα έγγραφα αυτά είναι ογκώδη, αρκεί τα έγγραφα αυτά να προσδιορίζονται επακριβώς και να παρέχεται σ' αυτόν η δυνατότητα να τα συμβουλευθεί.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

19 Δυνάμει συμβάσεως παροχής αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, το ΙΗΚ Berlin ζητεί από το γραφείο Grimshaw αποζημίωση λόγω εσφαλμένου σχεδιασμού. Το εν λόγω γραφείο είχε αναλάβει, στο πλαίσιο της επίμαχης συμβάσεως, να προβεί στην παροχή υπηρεσιών σχεδιασμού για ένα έργο το οποίο αφορούσε ακίνητο στο Βερολίνο.

20 Στο σημείο 3.2.6 της συμβάσεως παροχής αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, οι συμβαλλόμενοι συμφώνησαν τα ακόλουθα:

«Οι παροχές πραγματοποιούνται στη γερμανική γλώσσα. Η αλληλογραφία μεταξύ [του ΙΗΚ Berlin] και [του γραφείου Grimshaw] και των δημοσίων αρχών και οργανισμών πρέπει να συντάσσεται στη γερμανική γλώσσα.»

21 Από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία συνάγεται —γεγονός που επιβεβαιώθηκε και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση— ότι η σύμβαση διεπόταν από το γερμανικό δίκαιο (σημείο 10.4 της συμβάσεως) και ότι, σε περίπτωση διαφοράς, αρμόδια ήταν τα δικαστήρια του Βερολίνου (σημείο 10.2 της συμβάσεως).

22 Το γραφείο Grimshaw προσεπικάλεσε στη δίκη το γραφείο Weiss.

23 Στο δικόγραφο της αγωγής του ΙΗΚ Berlin, το οποίο περιλαμβάνεται στην υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία, παρατίθενται τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση προς στήριξη των ισχυρισμών. Τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία επισυνάπτονται στο δικόγραφο της αγωγής, σε ένα φάκελο 150 περίπου σελίδων.

24 Εξάλλου, όπως εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, το περιεχόμενο των συνημμένων αυτών αναπαράγεται εν μέρει στο δικόγραφο της αγωγής. Τα εν λόγω συνημμένα περιλαμβάνουν τη μεταξύ των διαδίκων συναφθείσα σύμβαση παροχής αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, μία συμπληρωματική συμφωνία στην εν λόγω σύμβαση, καθώς και το προσχέδιό της, απόσπασμα από τον πίνακα των παροχών, διάφορα έγγραφα ή αποσπάσματα εγγράφων, όπως τεχνικές εκθέσεις ή εκκαθαριστικούς λογαριασμούς, καθώς και διάφορες επιστολές, συμπεριλαμβανομένων επιστολών του γραφείου Grimshaw, οι οποίες αφορούν την αλληλογραφία με τις εταιρίες στις οποίες ανατέθηκε η διαπίστωση και η άρση των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης ελαττωμάτων.

- 25 Μετά την αρχική άρνηση του γραφείου Grimshaw να παραλάβει το δικόγραφο της αγωγής, λόγω ελλείψεως μεταφράσεώς του στην αγγλική, του επιδόθηκαν, στις 23 Μαΐου 2003 στο Λονδίνο, το μεν δικόγραφο της αγωγής μεταφρασμένο στην αγγλική, τα δε συνημμένα, άνευ μεταφράσεως, στη γερμανική.
- 26 Με υπόμνημα της 13ης Ιουνίου 2003, το γραφείο Grimshaw ισχυρίστηκε ότι η επίδοση ήταν παράτυπη, διότι τα συνημμένα δεν είχαν μεταφραστεί στην αγγλική. Για τον λόγο αυτό, αρνήθηκε να παραλάβει την αγωγή επικαλούμενο το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 και υποστηρίζει ότι η εν λόγω αγωγή δεν επιδόθηκε νομοτύπως. Το γραφείο Grimshaw προβάλλει ένσταση παραγραφής.
- 27 Το Landgericht Berlin έκρινε ότι η αγωγή επιδόθηκε νομοτύπως στις 23 Μαΐου 2003. Η έφεση που άσκησε το γραφείο Grimshaw απορρίφθηκε από το Kammergericht Berlin. Το γραφείο Weiss άσκησε ενώπιον του Bundesgerichtshof αίτηση αναιρέσεως (Revision) κατά της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου.
- 28 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον γερμανικό κώδικα πολιτικής δικονομίας, δικόγραφο αγωγής το οποίο παραπέμπει σε συνημμένα που προσαρτώνται σε αυτό αποτελεί μία ενότητα με αυτά και ότι ο εναγόμενος πρέπει να έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία για την άμυνά του στοιχεία τα οποία επικαλείται ο ενάγων. Συνεπώς, δεν είναι δυνατό να κρίνεται το κύρος της επιδόσεως ενός δικογράφου αγωγής ανεξάρτητα από την επίδοση των συνημμένων, με το πρόσχημα ότι οι ουσιαστικές πληροφορίες προκύπτουν ήδη από το δικόγραφο της αγωγής και ότι το δικαίωμα ακροάσεως διασφαλίζεται εκ του λόγου ότι, όσον αφορά το περιεχόμενο των συνημμένων, ο εναγόμενος έχει τη δυνατότητα να αμυνθεί επαρκώς κατά τη διάρκεια της δίκης.
- 29 Εξαίρεση από την ως άνω αρχή επιτρέπεται στην περίπτωση που η ανάγκη ενημερώσεως του εναγομένου δεν επηρεάζεται ουσιαστικά, διότι, για παράδειγμα, συνημμένο, το οποίο δεν προσαρτήθηκε στο δικόγραφο της αγωγής, είχε αποσταλεί σχεδόν ταυτόχρονα με την άσκηση της αγωγής ή διότι ο εναγόμενος είχε γνώση των εγγράφων ήδη πριν από την άσκηση της αγωγής.

- 30 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, εν προκειμένω, το γραφείο Grimshaw δεν είχε γνώση όλων των συνημμένων εγγράφων, ιδίως των σχετικών με τη διαπίστωση και την άρση των ελαττωμάτων, καθώς και με το ύψος των σχετικών δαπανών. Τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως άνευ σημασίας λεπτομέρειες, καθόσον η απόφαση για την υποβολή υπομνήματος αντικρούσεως ενδέχεται να εξαρτάται από την εκτίμηση του περιεχομένου τους.
- 31 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το γραφείο Grimshaw νομίμως αρνήθηκε την παραλαβή του δικογράφου της αγωγής. Διευκρινίζει ότι κανένα από τα όργανα που εκπροσωπούν το εν λόγω γραφείο δεν κατανοεί τη γερμανική γλώσσα.
- 32 Κατά το Bundesgerichtshof, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 δύναται να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι άρνηση παραλαβής δεν είναι δυνατή για τον λόγο ότι τα συνημμένα δεν έχουν μεταφραστεί.
- 33 Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή δεν αναφέρει την άρνηση παραλαβής συνημμένων. Εξάλλου, το έντυπο που προβλέπεται από τον εν λόγω κανονισμό, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, για τις αιτήσεις επιδόσεως εντός των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτεί στοιχεία σχετικά με το είδος και τη γλώσσα συντάξεως του εγγράφου μόνο σε σχέση με το επιδοτέο έγγραφο (σημεία 6.1 και 6.3), όχι ωστόσο σε σχέση με τα συνημμένα, των οποία αρκεί να αναφέρεται ο αριθμός (σημείο 6.4).
- 34 Για την περίπτωση που θεωρηθεί δυνατή άρνηση παραλαβής του εγγράφου εκ του λόγου και μόνον ότι τα συνημμένα δεν έχουν μεταφραστεί, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, κατά την άποψή του, η σύμβαση μεταξύ του αναιρεσιόντος και του αναιρεσίβλητου, στην οποία ορίζεται ότι η μεταξύ τους αλληλογραφία συντάσσεται στη γερμανική γλώσσα, δεν αρκεί για να αποκλειστεί το δικαίωμα του αναιρεσίβλητου να αρνηθεί την παραλαβή δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000.

- 35 Συγκεκριμένα, από την ανωτέρω ρήτρα δεν συνάγεται ότι το αναιρεσίβλητο κατανοεί τη γλώσσα αυτή κατά την έννοια του εν λόγω κανονισμού. Πάντως, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, οι απόψεις στη θεωρία δίστανται, καθόσον ορισμένοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι ρήτρα για τη χρήση ορισμένης γλώσσας στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μπορεί να λειτουργήσει ως τεκμήριο γνώσεως της γλώσσας αυτής κατά την έννοια του εν λόγω κανονισμού.
- 36 Τέλος, για την περίπτωση που από συμβατική ρήτρα δεν συνάγεται γνώση της συγκεκριμένης γλώσσας, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν είναι πάντοτε δυνατή η άρνηση παραλαβής δικογράφου αγωγής του οποίου τα συνημμένα δεν έχουν μεταφραστεί ή αν επιτρέπονται εξαιρέσεις, στην περίπτωση, για παράδειγμα, που ο εναγόμενος διαθέτει ήδη μετάφραση των συνημμένων ή στην περίπτωση που το μεταφρασθέν δικόγραφο της αγωγής επαναλαμβάνει κατά λέξη το περιεχόμενο του συνημμένου.
- 37 Αυτό θα μπορούσε να συμβαίνει και στην περίπτωση που τα συνημμένα έγγραφα έχουν συνταχθεί στη γλώσσα την οποία εγκύρως επέλεξαν οι συμβαλλόμενοι στο πλαίσιο συμβάσεως. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στην περίπτωση αδύναμων συμβαλλομένων, οι οποίοι θα πρέπει, ενδεχομένως, να τύχουν προστασίας, όπως οι παραμεθόριοι καταναλωτές οι οποίοι με σύμβαση αποδέχθηκαν να είναι γλώσσα της αλληλογραφίας η γλώσσα του επαγγελματία.
- 38 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το γραφείο Grimshaw συνήψε τη σύμβαση στο πλαίσιο ασκήσεως της επαγγελματικής του δραστηριότητας. Θεωρεί ότι δεν υφίσταται ιδιαίτερη ανάγκη προστασίας του εν λόγω γραφείου και ότι, συνεπώς, δεν υπάρχει ανάγκη να του αναγνωριστεί το δικαίωμα άρνησης παραλαβής.
- 39 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 [...] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο παραλήπτης δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την

παραλαβή όταν μόνον τα συνημμένα ενός επιδοτέου εγγράφου δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Πρέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο παραλήπτης λογίζεται ως "κατανοών", κατά την έννοια του ανωτέρω κανονισμού, τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως σε περίπτωση που συμφώνησε, με σύμβαση που συνήψε με τον ενάγοντα, στο πλαίσιο της ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:

Πρέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, σε κάθε περίπτωση, ο παραλήπτης δεν μπορεί να επικαλεστεί τη διάταξη αυτή για να αρνηθεί την παραλαβή των συνημμένων ενός εγγράφου, τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, όταν, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, έχει συνάψει σύμβαση με την οποία έχει συμφωνήσει ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, τα δε συνημμένα, αφενός, αφορούν την αλληλογραφία αυτή και, αφετέρου, έχουν συνταχθεί στη γλώσσα που συμφωνήθηκε;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 40 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης ενός επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την παραλαβή όταν μόνον τα συνημμένα του εγγράφου δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί.
- 41 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο κανονισμός 348/2000 έχει εφαρμογή σε επιδοτέα ή κοινοποιητέα έγγραφα τα οποία μπορεί να είναι διαφορετικής φύσεως, ανάλογα με το αν πρόκειται για δικαστικές ή εξώδικες πράξεις και, στην πρώτη περίπτωση, ανάλογα με το αν πρόκειται για εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, για δικαστική απόφαση, για μέτρο εκτέλεσης ή για οποιαδήποτε άλλη πράξη. Το υποβληθέν στο Δικαστήριο ερώτημα αφορά εισαγωγικό της δίκης έγγραφο.
- 42 Εφόσον ο ρόλος και η σημασία των συνημμένων ενός επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου ενδέχεται να διαφέρουν, ανάλογα με τη φύση του εγγράφου αυτού, η συλλογιστική και οι απαντήσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα απόφαση πρέπει να περιοριστούν στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο και μόνο.
- 43 Συναφώς, από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο αριθμός και η φύση των εγγράφων τα οποία πρέπει να προσαρτώνται σε ένα εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με τις έννομες τάξεις. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες από αυτές, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο

αρκεί να περιέχει το αντικείμενο και την έκθεση των πραγματικών και νομικών ισχυρισμών της αιτήσεως, τα δε αποδεικτικά έγγραφα επιδίδονται χωριστά, ενώ σε άλλες έννομες τάξεις, όπως στο γερμανικό δίκαιο, τα συνημμένα πρέπει να επιδίδονται ταυτόχρονα με την αγωγή και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα αυτής.

- 44 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στο άρθρο 8 του κανονισμού 1348/2000, δεν γίνεται αναφορά στα συνημμένα ενός επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου. Εντούτοις, η μνεία «πράξεις των οποίων ζητείται η μετάφραση», που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, αφήνει να εννοηθεί ότι μια πράξη μπορεί να αποτελείται από περισσότερα έγγραφα.
- 45 Ελλείπει χρήσιμων ενδείξεων στο γράμμα του άρθρου 8 του κανονισμού 1348/2000, η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως των σκοπών και των συμφραζομένων της και, γενικότερα, των σκοπών και του όλου πλαισίου του ίδιου του κανονισμού 1348/2000 (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-287/98, Linster, Συλλογή 2000, σ. I-6917, σκέψη 43).
- 46 Όπως προκύπτει από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του, ο κανονισμός 1348/2000 αποσκοπεί στην καλύτερη και ταχύτερη διαβίβαση των εγγράφων. Οι σκοποί αυτοί επαναλαμβάνονται στην έκτη, έβδομη και όγδοη αιτιολογική σκέψη. Η τελευταία από τις ανωτέρω σκέψεις αναφέρει ότι «[π]ροκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του κανονισμού, η δυνατότητα άρνησης της επίδοσης ή της κοινοποίησης πράξεων πρέπει να περιορίζεται σε εξαιρετικές καταστάσεις». Εξάλλου, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι οι δικαστικές πράξεις διαβιβάζονται το ταχύτερο δυνατό.
- 47 Οι σκοποί αυτοί, ωστόσο, δεν θα πρέπει να επιτυγχάνονται με την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποδυνάμωση των δικαιωμάτων άμυνας (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά τον κανονισμό 44/2001, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, C-283/05, ASML, Συλλογή 2006, σ. I-12041, σκέψη 24). Πράγματι, τα δικαιώματα αυτά, που απορρέουν από το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που καθιερώνει το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), συνιστούν ένα θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων εγγυάται το Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, προμνησθείσα απόφαση ASML, σκέψη 26).

- 48 Συνεπώς, πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια συμβιβασμού των σκοπών της αποτελεσματικής και ταχείας διαβίβασης των διαδικαστικών πράξεων, αναγκαίων για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, με τον σκοπό της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας, ιδίως κατά την ερμηνεία του άρθρου 8 του κανονισμού 1348/2000 και, ειδικότερα, της έννοιας του επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου, όταν το έγγραφο αυτό συνίσταται σε εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, προκειμένου να προσδιοριστεί αν το έγγραφο αυτό πρέπει να περιλαμβάνει αποδεικτικά έγγραφα ως συνημμένα.
- 49 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, βάσει των σκοπών και μόνο του κανονισμού 1348/2000, δεν είναι δυνατή η ερμηνεία της έννοιας του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, στο πλαίσιο του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000, προκειμένου να προσδιοριστεί αν ένα τέτοιο έγγραφο μπορεί ή πρέπει να περιλαμβάνει συνημμένα. Βάσει των σκοπών αυτών δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί ούτε αν η μετάφραση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου αποτελεί ουσιώδες στοιχείο των δικαιωμάτων άμυνας του εναγομένου, γεγονός που θα μπορούσε να αποσαφηνίσει το περιεχόμενο της υποχρέωσης μεταφράσεως που θεσπίζει τα άρθρο 8 του κανονισμού αυτού.
- 50 Ωστόσο, η ερμηνεία του κανονισμού 1348/2000 πρέπει να γίνεται λαμβανομένων υπόψη των εξελίξεων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, στον οποίο εντάσσεται ο εν λόγω κανονισμός, και, ειδικότερα, λαμβανομένου υπόψη του κανονισμού 44/2001, το άρθρο 26, παράγραφοι 3 και 4, του οποίου ρητώς παραπέμπει στον κανονισμό 1348/2000.
- 51 Συγκεκριμένα, διάφορες διατάξεις επιβάλλουν στον δικαστή, πριν από την έκδοση ερήμην ή την αναγνώριση δικαστικής αποφάσεως, να ελέγχει αν η επίδοση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου έγινε κατά τρόπο που να διασφαλίζει τα δικαιώματα άμυνας (βλ., ειδικότερα, όσον αφορά την ερημοδικία, άρθρα 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000, 26, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001, καθώς και 20, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών και, όσον αφορά την αναγνώριση των αποφάσεων, βλ., ειδικότερα, άρθρα 34, σημείο 2, του κανονισμού 44/2001 και 27, σημείο 2, της Συμβάσεως των Βρυξελλών).

52 Πριν τεθεί σε ισχύ ο κανονισμός 1348/2000, οι διασυνοριακές επιδόσεις μεταξύ των κρατών μελών πραγματοποιούνταν σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης του 1965, στην οποία παραπέμπουν τα άρθρα 26, παράγραφος 4, του κανονισμού 44/2001 και 20, τρίτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή διμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών. Όμως η Σύμβαση της Χάγης και οι περισσότερες από τις συμφωνίες αυτές δεν προβλέπουν γενική υποχρέωση μεταφράσεως όλων των επιδοτέων ή κοινοποιητέων εγγράφων, με συνέπεια τα εθνικά δικαστήρια να θεωρήσουν ότι τα δικαιώματα άμυνας προστατεύονται επαρκώς όταν ο παραλήπτης επιδοθέντος ή κοινοποιηθέντος εγγράφου διαθέτει προθεσμία η οποία του παρέχει τη δυνατότητα να μεταφράσει το εν λόγω έγγραφο και να οργανώσει την άμυνά του.

53 Εξάλλου, ο ίδιος ο κανονισμός 1348/2000 δεν διευκρινίζει αν το δικαίωμα άρνησης παραλαβής εγγράφου ελλείψει μεταφράσεως υφίσταται και στην περίπτωση επίδοσης ή κοινοποίησης με το ταχυδρομείο, η οποία πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού. Για την ερμηνεία της διατάξεως αυτής, πρέπει να ληφθεί υπόψη η επεξηγηματική έκθεση της συμβάσεως για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, η οποία καταρτίστηκε με πράξη του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Μαΐου 1997 (ΕΕ C 261, σ. 1, στο εξής: σύμβαση του 1997· επεξηγηματική έκθεση, σ. 26) βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης ΕΕ και της οποίας το κείμενο αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τον κανονισμό 1348/2000 (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2005, C-443/03, Leffler, Συλλογή 2005, σ. I-9611, σκέψη 47).

54 Το σχόλιο του άρθρου 14, παράγραφος 2, της συμβάσεως του 1997, που αφορά την επίδοση ή την κοινοποίηση με το ταχυδρομείο, αναφέρει τα εξής:

«Το άρθρο αυτό θεσπίζει την αρχή της αποδοχής της επίδοσης ή κοινοποίησης με το ταχυδρομείο.

Τα κράτη μέλη μπορούν, ωστόσο, να προσδιορίσουν τους όρους, προκειμένου να δοθούν εγγυήσεις στους παραλήπτες που διαμένουν στο έδαφός τους, υπό τους οποίους μπορεί να δεχθούν την επίδοση ή την κοινοποίηση με το ταχυδρομείο. Θα μπορούσε π.χ. να απαιτηθεί συστημένη αποστολή ή η εφαρμογή των κανόνων της σύμβασης σχετικά με τη μετάφραση των πράξεων.»

55 Ορισμένα κράτη μέλη, καλώς ή κακώς, ερμήνευσαν το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 υπό την έννοια ότι η μετάφραση του εγγράφου δεν απαιτείται στην περίπτωση επίδοσης ή κοινοποίησης με το ταχυδρομείο και θεώρησαν αναγκαίο να διευκρινίσουν ότι, σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 14, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, αντιτίθενται στην επίδοση ή την κοινοποίηση δικαστικών πράξεων άνευ μεταφράσεως [βλ., συναφώς, ανακοινώσεις των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 23 του κανονισμού 1348/2000 (ΕΕ 2001, C 151, σ. 4), και πρώτη ενημέρωση των ανακοινώσεων των κρατών μελών (ΕΕ 2001, C 202, σ. 10)].

56 Από την εξέταση, αντίστοιχα, των διατάξεων των συμβάσεων της Χάγης του 1965, των Βρυξελλών και του 1997, των κανονισμών 1348/2000 και 44/2001, καθώς και των ανακοινώσεων των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 1348/2000, προκύπτει ότι, στους τομείς που υπάγονται στις διατάξεις αυτές, η μετάφραση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, η οποία πραγματοποιείται με τη φροντίδα του ενάγοντος, δεν θεωρείται, ούτε από τον κοινοτικό νομοθέτη ούτε από τα κράτη μέλη, ως στοιχείο απαραίτητο για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας του εναγομένου, ο οποίος πρέπει απλώς να διαθέτει επαρκή προθεσμία που να του παρέχει τη δυνατότητα να μεταφράσει το έγγραφο και να οργανώσει την άμυνά του.

57 Η επιλογή αυτή του κοινοτικού νομοθέτη και των κρατών μελών δεν αντιβαίνει στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως αυτή προκύπτει από την ΕΣΔΑ. Συγκεκριμένα, το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο α', της εν λόγω Σύμβασης, κατά το οποίο κάθε κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να πληροφορηθεί στη συντομότερη

δυνατή προθεσμία, σε γλώσσα την οποία κατανοεί και με λεπτομερή τρόπο, τη φύση και τον λόγο της εναντίον του κατηγορίας, έχει εφαρμογή μόνο σε ποινικές υποθέσεις. Καμία διάταξη της ΕΣΔΑ δεν επιβάλλει τη μετάφραση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

- 58 Κατά συνέπεια, αν ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε, με το άρθρο 8 του κανονισμού 1348/2000, να παράσχει τη δυνατότητα στον παραλήπτη ενός εγγράφου να αρνηθεί την παραλαβή του, εφόσον αυτό δεν έχει μεταφραστεί σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, το έπραξε κυρίως για να προσδιορίσει, κατά τρόπο ομοιόμορφο, ποιος οφείλει να μεταφράσει ένα τέτοιο έγγραφο και να υποβληθεί στα σχετικά έξοδα κατά το στάδιο της επίδοσης ή της κοινοποίησης του εγγράφου αυτού.
- 59 Εφόσον από την εξέταση του διεθνούς και του κοινοτικού δικαίου όσον αφορά το περιεχόμενο της αρχής της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας και, ειδικότερα, την ανάγκη μεταφράσεως του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου κατέστη δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού του άρθρου 8 του κανονισμού 1348/2000, πρέπει υπό το πρίσμα αυτού του σκοπού να προσδιοριστεί και το περιεχόμενο της έννοιας της επιδοτέας ή κοινοποιητέας πράξεως κατά το εν λόγω άρθρο 8, όταν η πράξη συνίσταται σε εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, καθώς και το αν η πράξη αυτή μπορεί ή πρέπει να περιλαμβάνει αποδεικτικά έγγραφα ως συνημμένα.
- 60 Ο κανονισμός 1348/2000 πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενιαία εφαρμογή του (προμνησθείσα απόφαση *Leffler*, σκέψεις 45 και 46). Το ίδιο ισχύει και για τον κανονισμό 44/2001 και, ιδίως, για την έννοια του «εισαγωγικού της δίκης εγγράφου» κατά τα άρθρα 26 και 34, σημείο 2, του εν λόγω κανονισμού, καθώς και των αντίστοιχων διατάξεων της Συμβάσεως των Βρυξελλών.
- 61 Αποφαινόμενο επί της ερμηνείας του άρθρου 27, σημείο 2, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, σχετικά με την αναγνώριση των αποφάσεων, το Δικαστήριο προσδιόρισε

την έννοια του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου ως περιλαμβάνουσα το ή τα έγγραφα των οποίων η επίδοση ή η κοινοποίηση στον εναγόμενο, που έγινε νομοτύπως και εμπροθέσμως, του παρέχει τη δυνατότητα να προβάλλει τα δικαιώματά του πριν από την έκδοση εκτελεστής αποφάσεως στο κράτος προελεύσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 13ης Ιουλίου 1995, C-474/93, Hengst Import, Συλλογή 1995, σ. I-2113, σκέψη 19).

- 62 Το Δικαστήριο έκρινε έτσι ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Hengst Import, εισαγωγικό έγγραφο της δίκης αποτελούσε η συνένωση της διαταγής πληρωμής (*decreto ingiuntivo*), που εκδόθηκε από τον Ιταλό δικαστή σύμφωνα με το άρθρο 641 του ιταλικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, με το δικόγραφο της αιτήσεως. Συγκεκριμένα, η από κοινού επίδοση των δύο αυτών εγγράφων αποτελεί το χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας εντός της οποίας ο καθού μπορεί να ασκήσει ανακοπή. Αφετέρου, ο αιτών δεν μπορεί να επιτύχει την έκδοση εκτελεστής αποφάσεως προ της λήξεως της προθεσμίας αυτής (προμνησθείσα απόφαση Hengst Import, σκέψη 20).
- 63 Το Δικαστήριο επισήμανε ότι το «*decreto ingiuntivo*» είναι ένα απλό τυποποιημένο έντυπο, το οποίο, για να είναι κατανοητό, πρέπει να συναρτάται με το δικόγραφο της αιτήσεως. Αντιστρόφως, μόνη η επίδοση του δικογράφου της αιτήσεως δεν θα παρείχε στον καθού τη δυνατότητα να σταθμίσει αν πρέπει να προετοιμάσει την άμυνά του, καθόσον, χωρίς το «*decreto ingiuntivo*», θα αγνοούσε αν το δικαστήριο έχει δεχθεί ή έχει απορρίψει την αίτηση. Κατά τα λοιπά, η ανάγκη της διττής επιδόσεως του «*decreto ingiuntivo*» και του δικογράφου της αιτήσεως επιβεβαιώνεται από το άρθρο 643 του ιταλικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, από το οποίο προκύπτει ότι η επίδοση αποτελεί το χρονικό σημείο ενάρξεως της σχετικής ένδικης διαδικασίας (προμνησθείσα απόφαση Hengst Import, σκέψη 21).
- 64 Από την αυτόνομη αυτή έννοια του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, προκύπτει ότι η εν λόγω πράξη πρέπει να περιέχει το ή τα έγγραφα, εφόσον συνδέονται άρρηκτα με αυτή, που παρέχουν τη δυνατότητα στον εναγόμενο να λάβει γνώση του αντικειμένου και των λόγων επί των οποίων στηρίζεται η αγωγή, καθώς και της υπάρξεως ένδικης διαδικασίας, στη διάρκεια της οποίας μπορεί να προβάλλει τα δικαιώματά του είτε αμυνόμενος σε εκκρεμή δίκη είτε, όπως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προμνησθείσα απόφαση Hengst Import, ασκώντας ένδικο μέσο κατά αποφάσεως εκδοθείσας κατόπιν μονομερούς αιτήσεως.

- 65 Εξάλλου, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, ορισμένα εθνικά δίκαια δεν προβλέπουν ότι τα αποδεικτικά έγγραφα μιας δικογραφίας πρέπει να προσαρτώνται στο έγγραφο το οποίο τα εν λόγω δίκαια ορίζουν ως εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, αλλά επιτρέπουν τη χωριστή κοινοποίησή τους. Συνεπώς, τέτοια έγγραφα δεν θεωρούνται ως άρρηκτα συνδεδεμένα με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, υπό την έννοια ότι είναι απαραίτητα προκειμένου ο ενάγων να μπορέσει να λάβει γνώση της εναντίον του ασκηθείσας αγωγής και της υπάρξεως της ένδικης διαδικασίας, αλλά επιτελούν αποδεικτική λειτουργία, η οποία διαφέρει του σκοπού αυτής καθαυτήν της επίδοσης ή της κοινοποίησης.
- 66 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι οι προϋποθέσεις που θεσπίζει ο κανονισμός 44/2001 για την αναγνώριση των αποφάσεων είναι λιγότερο αυστηρές σε σχέση με τις προβλεπόμενες από τη Σύμβαση των Βρυξελλών.
- 67 Συγκεκριμένα, το άρθρο 34, σημείο 2, του κανονισμού αυτού εγκαταλείπει την προβλεπόμενη από το άρθρο 27, σημείο 2, της Συμβάσεως των Βρυξελλών απαίτηση περί νομοτύπου επιδόσεως ή κοινοποίησης του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, για να δώσει έμφαση στον ουσιαστικό σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας, τα οποία θεωρούνται ότι διασφαλίζονται όταν ο εναγόμενος έλαβε γνώση της εκκρεμούς ένδικης διαδικασίας και μπόρεσε να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της σε βάρος του εκδοθείσας αποφάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, προμνησθείσα απόφαση ASML, σκέψεις 20 και 21).
- 68 Η τροποποίηση αυτή του κανονισμού 44/2001 σε σχέση με τη Σύμβαση των Βρυξελλών επιρρωννύει την ερμηνεία της έννοιας του επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου, όταν αυτό συνιστά εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, κατά την οποία το εν λόγω έγγραφο πρέπει να περιλαμβάνει τα ουσιώδη στοιχεία προκειμένου ο εναγόμενος να λάβει πρωτίστως γνώση της υπάρξεως μιας ένδικης διαδικασίας, όχι όμως και κάθε αποδεικτικό στοιχείο που παρέχει τη δυνατότητα αποδείξεως των διαφόρων πραγματικών και νομικών στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται μια αίτηση.
- 69 Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 8 του κανονισμού 1348/2000 έννοια του επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου, όταν το έγγραφο

αυτό συνιστά εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι τα αποδεικτικά έγγραφα που επιτελούν αποκλειστικά αποδεικτική λειτουργία και δεν συνδέονται άρρηκτα με την αγωγή, στο μέτρο που δεν είναι απαραίτητα για την κατανόηση του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής, δεν αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του εγγράφου αυτού.

- 70 Η εξέταση της έννοιας του εγγράφου, όπως αυτή συνάγεται από την ΕΣΔΑ και, ειδικότερα, από το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο α', στο οποίο έγινε αναφορά με τη σκέψη 57 της παρούσας αποφάσεως, οδηγεί σε παρόμοιο συμπέρασμα όσον αφορά τις ποινικές υποθέσεις. Συγκεκριμένα, κατά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το κατηγορητήριο πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στον κατηγορούμενο να πληροφορηθεί όχι μόνο τον λόγο της κατηγορίας, ήτοι την πράξη που του καταλογίζεται και επί της οποίας στηρίζεται η κατηγορία, αλλά επίσης τον νομικό χαρακτηρισμό της πράξης αυτής και, μάλιστα, κατά τρόπο λεπτομερή (βλ. ΕΔΔΑ, αποφάσεις *Pélissier και Sassi κατά Γαλλίας* της 25ης Μαρτίου 1999, *Recueil des arrêts et décisions* 1999-II, § 51, καθώς και *Mattei κατά Γαλλίας* της 19ης Δεκεμβρίου 2006, αριθ. 34043/02, § 34). Α contrario, το δικαίωμα άμυνας δεν διακυβεύεται για τον λόγο και μόνον ότι το κατηγορητήριο δεν περιλαμβάνει τα έγγραφα από τα οποία αποδεικνύεται η πράξη που καταλογίζεται στον κατηγορούμενο.
- 71 Αποφαινόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της ΕΣΔΑ, το οποίο αναγνωρίζει στον κατηγορούμενο το δικαίωμα να τύχει της παραστάσεως διερμηνέως, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε, εξάλλου, ότι το δικαίωμα αυτό δεν εξικνείται μέχρι του σημείου να μπορεί ο κατηγορούμενος να απαιτήσει γραπτή μετάφραση κάθε εγγράφου αποδεικτικού στοιχείου ή επίσημου εγγράφου της δικογραφίας (ΕΔΔΑ, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989, *Kamasinski κατά Αυστρίας*, Σειρά Α, αριθ. 168, § 74).
- 72 Πάντως, όπως προκύπτει από τη διαπίστωση της σκέψης 57 της παρούσας αποφάσεως, η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν υπόκειται σε εξίσου υψηλές απαιτήσεις όπως στις ποινικές υποθέσεις.
- 73 Λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των στοιχείων, η έννοια της επιδοτέας ή κοινοποιητέας πράξεως του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000, όταν η πράξη αυτή συνιστά εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, πρέπει να ερμηνευθεί ως

αφορώσα το ή τα έγγραφα των οποίων η έγκαιρη επίδοση ή κοινοποίηση στον εναγόμενο παρέχει σε αυτόν τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας στο κράτος προελεύσεως. Το έγγραφο αυτό πρέπει να καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό, με βεβαιότητα, τουλάχιστον του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής, καθώς και της κλήσεως προς εμφάνιση ενώπιον δικαστηρίου ή, ανάλογα με τη φύση της εκκρεμούς διαδικασίας, της δυνατότητας ασκήσεως ενδίκου μέσου ενώπιον δικαστηρίου. Έγγραφα τα οποία επιτελούν αποκλειστικά αποδεικτική λειτουργία και δεν είναι απαραίτητα για την κατανόηση του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής δεν αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου κατά την έννοια του κανονισμού 1348/2000.

- 74 Η ερμηνεία αυτή είναι σύμφωνη προς τους σκοπούς του κανονισμού 1348/2000 για καλύτερη και ταχύτερη διαβίβαση των πράξεων. Συγκεκριμένα, η μετάφραση των αποδεικτικών εγγράφων μπορεί να απαιτήσει σημαντικό χρόνο, ενώ, εν πάση περιπτώσει, η μετάφραση αυτή δεν απαιτείται για τις ανάγκες της δίκης που θα διεξαχθεί ενώπιον του δικαστή του κράτους μέλους προελεύσεως και στη γλώσσα του κράτους αυτού.
- 75 Εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να ελέγξει αν το περιεχόμενο του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου παρέχει στον εναγόμενο τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του εντός του κράτους προελεύσεως και, ειδικότερα, αν του παρέχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει το αντικείμενο και τους λόγους της εναντίον του ασκηθείσας αγωγής καθώς και την ύπαρξη της ένδικης διαδικασίας.
- 76 Αν ο εθνικός δικαστής κρίνει ότι το περιεχόμενο αυτό είναι ανεπαρκές προς τούτο, λόγω του ότι ορισμένα ουσιώδη στοιχεία σχετικά με την αγωγή ανευρίσκονται στα συνημμένα, σ' αυτόν εναπόκειται να καταβάλει προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος στο πλαίσιο του εθνικού του δικονομικού δικαίου, εξασφαλίζοντας την πλήρη αποτελεσματικότητα του κανονισμού 1348/2000 σύμφωνα με τους σκοπούς του (βλ., υπό την έννοια αυτή, προμνησθείσα απόφαση *Leffler*, σκέψη 69) και προστατεύοντας κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντα αμφοτέρων των διαδίκων.
- 77 Κατά συνέπεια, στον συντάκτη του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου μπορεί να αναγνωρισθεί η δυνατότητα θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως ενός

απαραίτητου συνημμένου, με την αποστολή του το συντομότερο δυνατό και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους από τον κανονισμό 1348/2000 τρόπους. Όσον αφορά τις συνέπειες της αποστολής μιας μεταφράσεως από πλευράς της ημερομηνίας επιδόσεως ή κοινοποιήσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να καθορίζεται με γνώμονα το σύστημα διπλής ημερομηνίας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1348/2000 (προμνησθείσα απόφαση Leffler, σκέψεις 65 έως 67), ώστε να διασφαλίζονται τα συμφέροντα των διαδίκων.

78 Λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των στοιχείων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, το οποίο πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί, δεν έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παραλαβή του στην περίπτωση που το έγγραφο αυτό συνοδεύεται από συνημμένα που συνίστανται σε αποδεικτικά έγγραφα τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, αλλά τα οποία επιτελούν αποκλειστικώς αποδεικτική λειτουργία και δεν είναι απαραίτητα για την κατανόηση του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής, υπό τον όρον ότι το έγγραφο αυτό παρέχει στον παραλήπτη τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας εντός του κράτους μέλους προελεύσεως. Στον εθνικό δικαστή εναπόκειται να ελέγξει αν το περιεχόμενο του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου αρκεί ώστε να παρέχεται στον εναγόμενο η δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του ή αν ο αποστολέας οφείλει να μεριμνήσει για τη μετάφραση ενός απαραίτητου συνημμένου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

79 Με το δεύτερο ερώτημά του, το οποίο υποβάλλεται για την περίπτωση που δοθεί απάντηση υπό την έννοια ότι ο παραλήπτης του εγγράφου μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή όταν τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα δεν έχουν μεταφραστεί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου λογίζεται ως «κατανοών» τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως κατά την

έννοια του ανωτέρω κανονισμού σε περίπτωση που συμφώνησε, με σύμβαση που συνήψε με τον ενάγοντα στο πλαίσιο της ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως. Λαμβανομένης υπόψη της επιφυλάξεως που διατυπώθηκε με την απάντηση στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

- 80 Για να διαπιστώσει αν ο παραλήπτης ενός επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, στην οποία έχει συνταχθεί το έγγραφο, ο δικαστής οφείλει να εξετάσει το σύνολο των ενδείξεων που ο ενάγων τού παρέσχε συναφώς.
- 81 Οι μετέχοντες στην παρούσα δίκη που υπέβαλαν παρατηρήσεις διαφωνούν ως προς το αν ο παραλήπτης ενός εγγράφου λογίζεται ότι κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως λόγω του ότι υπέγραψε ρήτρα σχετική με τη χρήση της γλώσσας, όπως αυτή που περιγράφει το αιτούν δικαστήριο.
- 82 Κατά την άποψη του γραφείου Grimshaw, μόνον αυτό θα μπορούσε να απαντήσει αν κατανοεί την επιδοθείσα πράξη. Το ΙHK Berlin υποστηρίζει την αντίθετη άποψη, ήτοι ότι η υπογραφή μιας τέτοιας ρήτρας ισοδυναμεί με αποδοχή της γλώσσας αυτής ως γλώσσας επιδόσεως μιας δικαστικής πράξεως, κατά τον ίδιο τρόπο που μια ρήτρα περί απονομής δικαιοδοσίας είναι έγκυρη μεταξύ των συμβαλλομένων.
- 83 Οι υπόλοιποι από τους μετέχοντες στη δίκη που υπέβαλαν παρατηρήσεις θεωρούν ότι από μια τέτοια ρήτρα δεν μπορεί να συναχθεί γνώση της γλώσσας στην οποία έχει συνταχθεί το έγγραφο, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000, αλλά ότι η ρήτρα αυτή αποτελεί ένδειξη περί της γνώσεως της εν λόγω γλώσσας. Το γραφείο Weiss, καθώς και η Τσεχική και η Σλοβακική Κυβέρνηση υπογραμμίζουν, μεταξύ άλλων, ότι ο βαθμός γνώσεως μιας γλώσσας που απαιτείται για την αλληλογραφία δεν είναι ο ίδιος με τον βαθμό γνώσεως που απαιτείται για την άμυνα ενώπιον δικαστηρίου.

- 84 Η ερμηνεία του γραφείου Grimshaw δεν μπορεί να γίνει δεκτή διότι αυτό θα ισοδυναμούσε με εξάρτηση της αποτελεσματικότητας της επίδοσης ή της κοινοποίησης από την καλή θέληση του παραλήπτη του εγγράφου.
- 85 Ομοίως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή ούτε η ερμηνεία την οποία προτείνει το ΙΗΚ Berlin. Συγκεκριμένα, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000, εναπόκειται στο αρμόδιο δικαστήριο να ελέγξει αν οι προϋποθέσεις της εν λόγω διατάξεως πράγματι πληρούνται. Συναφώς, η υπογραφή ρήτρας περί της χρήσεως ορισμένης γλώσσας στο πλαίσιο της αλληλογραφίας και της εκτελέσεως μιας συμβάσεως δεν μπορεί να αποτελέσει τεκμήριο ως προς τη γνώση της γλώσσας που συμφωνήθηκε.
- 86 Αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η υπογραφή μιας τέτοιας ρήτρας αποτελεί ένδειξη γνώσεως της γλώσσας στην οποία έχει συνταχθεί το επιδοτέο ή κοινοποιητέο έγγραφο. Η ένδειξη αυτή θα έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία αν η ρήτρα αφορά όχι μόνο την μεταξύ των συμβαλλομένων αλληλογραφία, αλλά και την αλληλογραφία με τις διοικητικές αρχές και τους δημόσιους οργανισμούς. Η ένδειξη αυτή μπορεί να ενισχύεται από άλλες ενδείξεις, όπως η εκ μέρους του παραλήπτη του εγγράφου πραγματική αποστολή της αλληλογραφίας στη γλώσσα του επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου ή η παρουσία, στην αρχική σύμβαση, ρητρών περί απονομής δικαιοδοσίας, σε περίπτωση διαφοράς, στα δικαστήρια του κράτους προελεύσεως ή περι υπαγωγής της συμβάσεως στο δίκαιο του κράτους μέλους αυτού.
- 87 Όπως επισήμαναν το γραφείο Weiss και η Τσεχική και η Σλοβακική Κυβέρνηση, ο βαθμός γνώσεως μιας γλώσσας που απαιτείται για την αλληλογραφία δεν είναι ο ίδιος με τον βαθμό γνώσεως που απαιτείται για την άμυνα ενώπιον δικαστηρίου. Πάντως, πρόκειται για ένα πραγματικό στοιχείο το οποίο ο δικαστής οφείλει να λάβει υπόψη του όταν εξετάζει αν ο παραλήπτης ενός επιδοθέντος ή κοινοποιηθέντος εγγράφου έχει τη δυνατότητα να κατανοήσει το έγγραφο κατά τρόπον ώστε να μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματά του. Εναπόκειται στο δικαστήριο να λάβει ως στοιχείο αναφοράς, σύμφωνα με τη αρχή της ισοδυναμίας, τον τρόπο με τον οποίο ένας πολίτης που έχει την κατοικία του στο κράτος προελεύσεως δύναται να κατανοήσει μια δικαστική πράξη που έχει συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους αυτού.

- 88 Στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ο παραλήπτης ενός επιδοτού ή κοινοποιητέου εγγράφου συμφώνησε, με σύμβαση που συνήψε με τον ενάγοντα στο πλαίσιο της ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως δεν αποτελεί τεκμήριο γνώσεως της γλώσσας, αλλά ένδειξη την οποία ο δικαστής οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όταν εξετάζει αν ο παραλήπτης κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 89 Με το τρίτο ερώτημά του, το οποίο υποβάλλεται για την περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο υποβληθέν δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό ερωτά αν το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι, σε κάθε περίπτωση, ο παραλήπτης ενός επιδοτού ή κοινοποιητέου εγγράφου δεν μπορεί να επικαλεστεί τη διάταξη αυτή για να αρνηθεί την παραλαβή των συνημμένων ενός εγγράφου τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, όταν, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, συνήψε σύμβαση με την οποία συμφώνησε ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, τα δε συνημμένα, αφενός, αφορούν την εν λόγω αλληλογραφία και, αφετέρου, έχουν συνταχθεί στη γλώσσα που συμφωνήθηκε.
- 90 Από την απάντηση του Δικαστηρίου στο πρώτο ερώτημα προκύπτει ότι η μετάφραση ορισμένων συνημμένων ενός επιδοτού ή κοινοποιητέου εισαγωγικού της δίκης εγγράφου ενδέχεται να απαιτείται όταν το περιεχόμενο του εν λόγω εγγράφου, το οποίο έχει μεταφραστεί, δεν αρκεί για την κατανόηση του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής και για την παροχή στον εναγόμενο της δυνατότητας να επικαλεστεί τα δικαιώματά του, λόγω του ότι ορισμένα ουσιώδη στοιχεία σχετικά με την αγωγή περιέχονται στα συνημμένα αυτά.

- 91 Εντούτοις, δεν απαιτείται μετάφραση όταν από τα πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι ο παραλήπτης του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου γνωρίζει το περιεχόμενο των εν λόγω συνημμένων. Αυτό συμβαίνει όταν ο παραλήπτης είναι ο συντάκτης τους, ή όταν θεωρείται δεδομένο ότι κατανοεί το περιεχόμενό τους, διότι, για παράδειγμα, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, συνήψε σύμβαση με την οποία συμφώνησε ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, τα δε συνημμένα, αφενός, αφορούν την εν λόγω αλληλογραφία και, αφετέρου, έχουν συνταχθεί στη γλώσσα που συμφωνήθηκε.
- 92 Επομένως, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης επιδοτέου ή κοινοποιητέου εισαγωγικού της δίκης εγγράφου δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να επικαλεστεί τη διάταξη αυτή για να αρνηθεί την παραλαβή των συνημμένων ενός εγγράφου τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, όταν, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, συνήψε σύμβαση με την οποία συμφώνησε ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, τα δε συνημμένα, αφενός, αφορούν την εν λόγω αλληλογραφία και, αφετέρου, έχουν συνταχθεί στη γλώσσα που συμφωνήθηκε.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 93 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, το οποίο πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί, δεν έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παραλαβή του στην περίπτωση που το έγγραφο αυτό συνοδεύεται από συνημμένα που συνίστανται σε αποδεικτικά έγγραφα τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, αλλά τα οποία επιτελούν αποκλειστικώς αποδεικτική λειτουργία και δεν είναι απαραίτητα για την κατανόηση του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής, υπό τον όρον ότι το έγγραφο αυτό παρέχει στον παραλήπτη τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας εντός του κράτους μέλους προελεύσεως.

Στον εθνικό δικαστή εναπόκειται να ελέγξει αν το περιεχόμενο του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου αρκεί ώστε να παρέχεται στον εναγόμενο η δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του ή αν ο αποστολέας οφείλει να μεριμνήσει για τη μετάφραση ενός απαραίτητου συνημμένου.

- 2) Το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ο παραλήπτης ενός επιδοτού ή κοινοποιητέου εγγράφου συμφώνησε, με σύμβαση που συνήψε με τον ενάγοντα στο πλαίσιο της ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως δεν αποτελεί τεκμήριο γνώσεως της γλώσσας, αλλά ένδειξη την οποία ο δικαστής οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όταν εξετάζει αν ο παραλήπτης κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως.

- 3) Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης επιδοτέου ή κοινοποιητέου εισαγωγικού της δίκης εγγράφου δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να επικαλεστεί τη διάταξη αυτή για να αρνηθεί την παραλαβή των συνημμένων ενός εγγράφου τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, όταν, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, συνήψε σύμβαση με την οποία συμφώνησε ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, τα δε συνημμένα, αφενός, αφορούν την εν λόγω αλληλογραφία και, αφετέρου, έχουν συνταχθεί στη γλώσσα που συμφωνήθηκε.

(υπογραφές)